

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

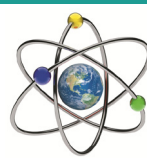

№3(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 1042 sahifa,
2-mart, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'zbek oilalarida ona-bola munosabatlari va ularning oilaviy emotsional muhitni shakllantirishdagi ahamiyati.....	18
Abdullayeva Dilbar Ubaydullayevna	
O'quvchi yoshlarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish – ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	22
Mirzayeva Faroxat Odiljonovna	
Raqamli muhit ta'sirida bolalar psixikasidagi transformatsiya jarayonlari.....	30
Abdullayeva Sh. H.	
Turli yosh davrlaridagi shaxslarda o'zini o'zi faollashtirish xususiyatlarining tafovutlanishi	33
Qurbonboyev Azimbek Nazirboy o'g'li	
Bolalarni maktab ta'limiga intellektual tayyorlash va vitagen tajribasini rivojlantirishga metodik yondashuvlar.....	37
Abdullayeva Feruza Shavkatovna	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni steam asosida o'qitishning interfaol metodlari	42
Aliqarshiyeva Durdona Sharofiddin qizi	
O'simliklar guruhlari mavzusini o'quvchilarga tushuntirishda interfaol metod va vositalardan foydalanishning samaradorligi.....	49
Dehqonboyev Muhammad To'liqin o'g'li	
Kichik maktab yoshidagi shaxsda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni rivojlantirishning pedagogik shartlari	55
Jo'rayev Avazbek Umar o'g'li	
Matematika o'qitish jarayonida o'quvchilarning mantiqiy kompetentligini shakllantirish	59
Kalandarova Maxliyo Aslonovna	
Raqamli ta'lim sharoitida bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik madaniyatini rivojlantirishda raqamli ta'lim imkoniyatlaridan samarali foydalanish.....	63
Kamalova Dilrom Olimjon qizi	
Maktabgacha ta'limni rivojlantirish – kelajak avlod kamolotiga qaratilgan strategik islohot.....	68
Kamolova Gavhar Akbarovna	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	71
Kayumova Nargiza Mirziyatrovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi	
Insult bilan xastalangan bemorlarda nutq buzilishlari korreksiyasiga yondashuvlar	74
Maxkamova Laylo Majidovna	
Milliy ta'lim tizimini yangilash va rivojlantirishning strategik modeli	77
Mengliqulova Maftuna Abdullayevna	
Yangi O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik va uning shaxs psixikasiga deterministik ta'siri	82
Nishonova Oydinoy Mashrabjon qizi	
Talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishda o'qituvchining fasilitatorlik roli	86
Sariyeva E'tibor Matchanboyevna, Urazbayeva Sabohat Ortiqbayevna, Yuldasheva Gavxaroy O'rinboy qizi	
Raqamli ta'lim platformalaridan foydalanishning bugungi holati: muammo va imkoniyatlari	90
Suyarov Xurshid Baxriddinovich	
Tarbiya darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish metodikasi.....	95
Toshpo'latova Guldona Tulqin qizi	
Kreativ yondashuvni shakllantirishda o'qituvchining innovatsion faoliyatini shakllantirish metodikasi	98
Usarova Marg'uba Nazar qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ nutq malakasini rivojlantirishning metodologik asoslari.....	102
Vaisova Yodgora Sardorbek qizi	
Destruktiv oilalarda shaxslararo munosabat psixologiyasi	106
Sharafutdinova Xadichaxon Gulyamutdinovna	

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining axborot kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	110
<i>Xalilayev Batirjon Taxirovich</i>	
O'quvchilarning individual ta'lim ehtiyojlarini aniqlash mezonlarining pedagogik va raqamli diagnostik asoslari	114
<i>Xalknazarova Aysuliw Maxsetbaevna</i>	
Klinik integratsiya asosida farmakologiya fanini o'qitish modelini ishlab chiqish	118
<i>Xasanboyeva Nafisaxon Abdullojonovna</i>	
Yurak glikozidlaridan zaharlanishni oldini olishni o'qitishning metodik-pedagogik asoslari	121
<i>Xoliqova Oyistaxon Yuldashevna</i>	
Oliy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning universal va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	125
<i>Xurramov Anvar Jumanazarovich</i>	
Studying the Role of Magic Numbers and Nucleon Shells in Nuclear Structure	129
<i>Yakubova Shoxidaxon Qodirovna, Dehqonova Ohista Qosimjonovna</i>	
Методика адаптивного физического воспитания молодежи с интеллектуальными нарушениями посредством специализированных гимнастических упражнений	133
<i>Аслонова Гуллола Акрам кизи</i>	
Понятие эмоционально-оценочной лексики	137
<i>Каримбаев Ниятбай Шарипович, Усенова Гульзира Женгисбай кызы</i>	
Изучение русского языка с использованием цифровых платформ: потребности, проблемы и решения	140
<i>Умарова Дильфуза Маматкуловна</i>	
Инклюзивное образование в Республике Узбекистан: сравнение с мировым опытом	144
<i>Пирманова Бахора Эшмухаммадовна</i>	
Inklyuziv ta'lim jarayonida empatiya va rahm-shafqatning pedagogik ahamiyati	148
<i>Olimova Sarvara Sobitxon qizi</i>	
Bo'lajak defektologlarni oila bilan ishlashga tayyorlashning nazariy asoslari	152
<i>M. B. Muxtorova</i>	
Maktabgacha yoshdagi eshitishida nuqsoni bor bolalarni talaffuzga o'rgatish metodlari	156
<i>Bo'ronova Suksoraxon Behzodjon qizi</i>	
The Role of Identity, Motivation, and Investment in Teaching English at School (Experimental Study)	160
<i>Shahobova Sitara Baxromovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda umummadaniy kompetentlikni rivojlantirish jarayonining zamonaviy ta'lim paradigmasiga mos pedagogik modeli	166
<i>Olimova Dilrabo Nurali qizi</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida tikuvchilik va dizayn ta'limida innovatsion pedagogik yondashuvlar asosida talabalar kasbiy kompetentligini rivojlantirish muammolari va istiqbollari	169
<i>Umarova Fotima Abduraximovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini zamonaviy darsliklardan samarali foydalanishga o'rgatishning interaktiv metodlari	172
<i>Kosimova Gullola Mullajonovna</i>	
Iqtisodiy ixtisoslik talabalari kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning metodologik asoslarini takomillashtirish: rus tili fanini o'qitishda	176
<i>Nuraliyeva Maftuna G'ulomovna</i>	
Raqamli texnologiyalar asosida bo'lajak o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini rivojlantirish bosqichlari	182
<i>Xidirova Nodira Abduganiyevna</i>	
Maktabgacha ta'limda ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda pedagogning kompetensiyasi	185
<i>Eshmuratova Gauxar Maxsudovna</i>	
Frazeologik birliklar identifikatsiyasi	188
<i>Omadjon Azamov Burxonovich</i>	

O'smirlik davrida empatiya rivojlanishiga ijtimoiy tarmoqlar va virtual muloqotning ta'siri	192
Qodirova Zebuniso Malikovna	
Pedagogical Mechanisms for Enhancing the Competitiveness of Higher Education Services in the Context of Socio-Economic Globalization	197
Babayeva Lola Ibragimovna	
Integrativ yondashuv asosida talaba qizlarda jismoniy madaniyatni rivojlantirishning pedagogik tizimini takomillashtirishning dolzarbligi	202
M. X. To'xtamishева	
Murakkab nuqsonli bolalarni umumta'lim maktablariga tayyorlash jarayonida logopedning kommunikativ malakasini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari.....	207
Abdubokiyeva Adiba Baxodir qizi	
Oliy ta'limda mustaqil ta'lim mazmunini kognitiv kompetensiyalarga yo'naltirib tashkil etish	211
Adashova Guljaxon Muxammadjonovna	
STEAM yondashuvi asosida tayyorlov guruh bolalarining bilish faoliyatini faollashtirishning samarali yo'llari	215
G. B. Maxmudova	
Bo'lajak oligofreno-pedagoglarning kompetentlik faoliyatini tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari	219
Jumaboyev Nurillo Xayrullo o'g'li	
Sun'iy intellekt asosida ta'lim sifatini monitoring qilish mexanizmlarini takomillashtirish	223
Jumanazarova G. U.	
Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda duduqlanishni o'yin asosida bartaraf etish texnologiyalari	227
Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Mamatqulova Sarbarxon Axmadjon qizi	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	230
Kayumova Nargiza Mirziyatovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi	
Sharq va G'arb mutafakkirlari merosida shaxs tarbiyasi masalalari	233
Mirabzalova Zaxro Shuhrat qizi	
Oliy ta'limda talabalarning o'z-o'zini personallashtirishini tashkil qilish	238
Shamsiddinova Adiba Muzaffar qizi	
Формирование интеллектуальных умений детей старшего дошкольного возраста в условиях цифровой образовательной среды	242
Скрыльников Юрий Степанович	
Динамика становления профессионально значимых личностных качеств будущих педагогов.....	246
Тиллашайхова Хосият Азаматовна	
Hamid Olimjon ijodining shakllanishidagi manbalar va ijodiy omillar.....	250
U. A. Jumanazarov	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilari moslashuvining psixologik yondashuvi	254
G. R. Ibragimova, Abdulkarimova Dilfuza	
Tarixiy obidalar asosida tasviriy san'at talabalari ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	258
Qurvanboyeva Diyora Muzaffar qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda sotsial intellekt va shaxslilik kamolotning o'zaro bog'liqligi	262
Avlayev Orif Umirovich	
AR texnologiyasi asosida kompyuter arxitekturasini o'qitishni takomillashtirishning pedagogik asoslari....	267
Saidkarimxonova Dilnozaxon Saidazizxon qizi	
Sun'iy intellektning ixtisoslashgan ta'lim muassasalari bitiruvchilarini tayyorlash sifatini oshirishdagi o'rni	273
Ubbiyev Alisher Tairovich	
Inklyuziv ta'lim bo'yicha respublikada olib borilayotgan faoliyat	277
Sattorova Mohira Aminqulovna	
Tasviriy faoliyat jarayonida maktabgacha tayyorlov guruh bolalarida emotsional intellektni shakllantirish .	281
Namzabayeva Lola Zakirovna, Malikova Umida Nurliboy qizi	
Sport maktablarida 12–14 yoshli gandbolchilarda to'pni ilish va uzatish texnikasini takomillashtirish metodikasini ishlab chiqish	285
Ismatullayeva Fotima Rustam qizi	

Методология изучения этнопсихологических аспектов понимания долга перед родителями: цели, задачи и гипотезы исследования	289
Эргашев П. С., Азимова Х. А.	
Uzluksiz ta'lim tizimida metakompetensiyalarni rivojlantirish strategiyalari va ularning tasnifi	292
Xurramov Anvar Jumanazarovich	
Fundirlash konsepsiyasi – kelajak pedagoglarining asosiy poydevori	296
G'oyimov Umar Eshmurodovich	
Pedagogik oliy ta'lim muassasalarida qo'llanilayotgan metodik ta'minotning hozirgi holati: tahliliy o'rganish	301
Xujamkulova Nafisa Ruzikulovna	
Pedagogik metod: intellekt xaritalar yordamida lazerlarning amaliyotda qo'llanilish sohalarini vizuallashtirish	307
Olimjonova Nigina Sobirjon qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti guruhlarida rivojlanish markazlarini tashkil etish	312
G. R. Ibragimova, Normamatova Rayhona Alisher qizi	
Pedagogik o'yinlar va interaktiv faoliyatlarning ta'lim jarayonidagi o'rni	317
Qodirova Sevara Shuxratovna	
Shaxs psixikasi rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar	325
Boboyeva Maxsuda Ataxonovna, Rajapboyeva Ozoda Shuxrat qizi, Karimova Malohat O'rinboy qizi	
Jismoniy tarbiya darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning sifat samaradorligi	329
Hasanova Dilnora Rustam qizi, Ehnazarov Jo'raqul	
Integratsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy sifatlarini shakllantirishning metodik tizimi	333
Boynazarova Munajat	
O'yin faoliyati orqali kasbga yo'naltirish mexanizmlari	337
Allaberdiyeva Kumri Xamrayevna, Toshmurodova Marjona	
Модель методического сопровождения педагогов доо в развитии математической грамотности и логического мышления старших дошкольников на основе игровых технологий	340
Гаухар Джанпеисова	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining baholash malakasini rivojlantirish muammolari va imkoniyatlari	347
Majidova Hilola Eshquvat qizi	
Формирование коммуникативной компетенции студентов на занятиях узбекского и иностраных языков: интегративный подход	351
Турланова Сауле Дадажановна	
Ta'lim jarayonida digital storytelling metodidan foydalanish orqali o'quvchilarning ijodiy yozuv kompetensiyasini shakllantirish	357
Maxsetova Zuxra Torebayevna	
Futbol mashg'ulotlarida kreativ yondashuvlarni qo'llash amaliyoti	361
Karimov Odiljon Baxadirovich	
Oliy ta'limda talabalarining kreativligini rivojlantirishda sun'iy intellektdan foydalanishning nazariy-metodologik asoslari (amaliy matematika yo'nalishi misolida)	364
Samatova Munira Dilshod qizi	
Подготовка к школе как условие развития коммуникативных умений у детей дошкольного возраста с тяжёлыми нарушениями речи	368
Ахмедова З. М., Абдурахмонова М. А.	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini rivojlantiruvchi ta'limni amalga oshirishga talaba motivatsiyaviy-qadriyatli munosabatlari tizimi shakllanganligi darajalari va ularning sifatiiy tavsifi	373
Ergasheva Matluba Burxonovna	
Ritmik va ijodiy gimnastika mashqlari orqali bolalarda estetik didni shakllantirish metodlari	378
Kamchiyev Salimberdi Xudayberdiyevich	

Interaktiv ta'lim platformalari asosida informatika va axborot texnologiyalari faniga oid kompetensiyalarni rivojlantirish samaradorligi.....	382
Karimov Feruz Raimovich	
Koxlear implantli bolalar og'zaki nutqini shakllantirishda qo'llaniladigan zamonaviy usullar	386
Mamasiddikova Maftuna Akbarjon qizi	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining media savodxonligini oshirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari.....	389
Masharibova Lobar Rayimberganovna	
Duduqlanuvchi bolalarda verbal muloqot ko'nikmalarini o'yin texnologiyalari asosida rivojlantirish.....	393
Mirtoyeva Shohruza Ibjohimjon qizi	
Maktab voleybol sport to'garaklari mashg'ulotlarida harakatli o'yinlardan foydalanish	396
Ortug'mat Jumanov, Zarina Abdusattarova	
Talabalar mustaqil ta'limini samarali tashkil etish omillari va mexanizmlari.....	400
Raxmatova Nargiza Dolibayevna	
Bola nutqining rivojlanishiga ta'sir ko'rsatuvchi salbiy va ijobiy muhit omillari. XXI asr taraqqiyotida nutq faoliyatining shakllanishi.....	403
Ro'ziyeva Nozimaxon Oybek qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining ijodkorligini ijtimoiy-pedagogik faoliyatda rivojlantirish texnologiyasi.....	406
Sadikova Dilafuz Xusanovna, Butayeva Gavhar Xudoyorovna	
Fan va tabiatni tanishtirish orqali maktabgacha katta yoshdagi bolalarni rivojlantirish usullari	410
Sh. T. Musulmonova	
15-17 yoshgacha bo'lgan kurashchilarni yillik yuklamalarini taqsimlash	413
Qirgiboyev Shaxbozbek Aslidin o'gli, Xamidjonov Muhammadbobir Ulug'bek o'gli	
Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi.....	416
Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	419
Toshpo'latova O'giloy Baxtiyor qizi	
Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarni shaxsiy rivojlantirish.....	422
Turdiyeva Raxima Kurbanovna	
Matnli topshiriqlar vositasida ona tili darslarida o'quvchilarning kreativ tafakkurini rivojlantirish	426
Yulbarsov Ochilbek Obidjon o'g'li, Isayeva Gulnur Shakirjanovna	
Методы исследования сенсомоторных эффектов и внимания у детей дошкольного возраста.....	432
Г. С. Алиходжаева	
Роль театрализованной деятельности в формировании представлений о родине у дошкольников .	436
Г. С. Алиходжаева, У. О. Мамадалиева	
Логическое мышление детей 5–7 лет в вариативном дошкольном образовании: нормативные основания и концептуальная модель	440
Г. Э. Джанпеисова, В. В. Горбунова, Э. З. Убайдуллаева	
O'qitishning maqsad va vazifalarini talabalarning bo'lajak pedagogik faoliyatini modellashtirish sifatida ...	444
Murodova Umida Dilmurodovna	
Развитие прагматической компетенции аудирования с помощью инновационных технологий в обучении немецкому языку.....	449
Саидова Махсудахон Аббасовна	
Развитие профессиональной подготовки будущих воспитателей в системе высшего педагогического образования.....	452
Собирова Пошшаой Эркин кизи	
Современные педагогические концепции и структурные элементы игровых технологий.....	455
Хафизова Машхура Аминовна	
Davolanish ehtiyojiga ega bo'lgan bolalarga tibbiy-psixologik yondashuvlar	458
Po'latxo'jayeva Malika Rustamovna	
Equal Voice in the Classroom: A Gender-Based Approach	463
Gafurova Nodira Ravshanovna	

Matematik tafakkur kompetensiyalarini rivojlantirishda singapur ta'lim modelining innovatsion pedagogik yondashuvlari.....	468
<i>Sanobar Ibragimovna Kenjayeva</i>	
Boshlang'ich sinf mikrodars ishlanmasining texnologik xaritasini yaratish usullari.....	475
<i>Yusupova Gulshiraxan Zinatdinovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	479
<i>Sodiqova Gulbahor G'ofurjon qizi, Abduvohidova Rayhona Nuriddin qizi</i>	
6–7 yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda mantiqiy fikrlashga o'rgatishning ahamiyati	484
<i>Sultonova Sitara Zarif qizi</i>	
Debat texnologiyalari va akademik yozuv ko'nikmalarini rivojlantirish.....	488
<i>Gulamov Shavkat Maxmudovich</i>	
Kognitiv yuk nazariyasi asosida boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'quv jarayonini optimallashtirish	492
<i>G'ulomova Moxinur Inomjon qizi</i>	
Muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalarining shakllanishidagi psixologik-pedagogik omillar	497
<i>Putatova Odinaxon Xamidovna</i>	
Tarbiyaviy ishlarni tashkil etish pedagogik muammo sifatida	501
<i>Qulmatova Xurshida Abdurahmonovna</i>	
O'quvchilarga algebrani o'qitishning dolzarb masalalari.....	504
<i>Qodirova B., Ibragimov N.</i>	
Bo'lajak biologiya o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini takomillashtirish masalalari	509
<i>Axmadjanova Moxiyat Sadriyevna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning elektron ta'lim resurslari va innovatsion dasturlar bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantirish.....	513
<i>Sultansaidova Mushtariy Abzalxanovna</i>	
Jo'rg' Oruell asarlarida davr va shaxs fojiasi	516
<i>Xatamova Kumush Javxar qizi</i>	
“Tabiiy fanlar” fanini o'qitish texnologiyasini STEAM yondashuvi asosida tuzish metodikasi	519
<i>Imankulov Nurbek Tursunkul o'g'li, Ashirov Shamshidin Annazarovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'quv faoliyatiga samarali ta'sir etuvchi irodaviy sifatlar	525
<i>Ma'rufjonova Rohila Lutfulla qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida texnik ijodkorlikni shakllantirishning mazmuni va metodikasi	528
<i>Xudaykulova Saida Zakirovna</i>	
Aqli zaiflik va autizm spektri buzilishining klinik-pedagogik farqlari	533
<i>Zakirova Fozilaxon Zafarjon qizi</i>	
STEAM yondashuvi asosida kreativ fikrlashni shakllantirishning didaktik imkoniyatlari.....	538
<i>Erkinov Ozodbek Faxriddin o'g'li</i>	
Neologizmlar – badiiy matnda uslubiy vosita sifatida	540
<i>Ibragimova Shoira Normuminovna</i>	
Nutq nuqsoniga ega bo'lgan bolalar ota-onalarini logopedik korreksion ishiga jalb etish	543
<i>Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Abdullayeva Gulzoda Abdurazzoq qizi</i>	
Rus tili darslarining samaradorligini oshirishda nutqiy kompetensiyani shakllantirishning ilmiy-metodik asoslari.....	546
<i>Jurayeva Nilufar Shovkat qizi</i>	
Autizm spektridagi bolalarda nutqni rivojlantirish uchun sensor integratsiya usullarining ta'sirini o'rganish.....	549
<i>Mo'minova Gulnora Qurvonali qizi</i>	
Yosh taekvondochilarni maxsus mashqlar yordamida kyorugi texnikasini rivojlantirish	552
<i>Sheraliyev Sarvarbek Soxibjon o'g'li</i>	
“Motivatsion yondashuv” hamda “kreativ fikrlash” tushunchalarining mazmun va mohiyati	556
<i>Toshnazarova Mohinur O'sarali qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning muloqot madaniyatini rivojlantirishda kompetensiyaviy yondashuvning o'rni	559
<i>Umarova Feruzabonu Bobir qizi</i>	

Ta'lim falsafasining ijtimoiy-madaniy evolyutsiyasi	562
Uzakova Zahroxon Muhammad Zarif qizi	
Fizika ta'limida ijodiy tafakkurni shakllantirishning innovatsion modeli: muammoli ta'lim va interfaol metodlar asosida kompetensiyaviy yondashuv	565
Yusupov Kodirjan Batirovich	
Игровые проекты как средство обучения предлогам английского языка.....	569
Нуратдинова Наргиза Бахтияровна	
Формирование межкультурной коммуникативной компетенции через изучение речевого этикета в цифровой среде (мессенджеры и социальные сети)	572
Юсупова Сохила Сайфиевна	
Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish.....	575
Shamiyeva Manzura Fayzullayevna	
Pedagogik ta'lim muassasalarida bo'lajak o'qituvchilar valeologik kompetentligini rivojlantirishning mazmuni va mohiyati	579
Sardorxon Quvondiqov	
Pedagogik ta'lim muassasalari bo'lajak o'qituvchilarida integrativ yondashuv – milliy g'urur tuyg'usini rivojlantirish yondashuvi sifatida.....	584
Miraxmedov Fatxulla	
Bolalarni xavfsiz, erkin, o'yinga asoslangan va do'stona muhitda tarbiyalash – muvofiqlashtirishning yangi standartlari.....	590
Mamadaliyeva Dilfuza Baxtiyorovna	
Alisher Navoiyning "Arba'in" asaridagi qit'alarda sahih hadislarning badiiy talqini	595
Nematullayeva Madina Zafarovna	
Umumta'lim maktablarida chizmachilik fanini o'qitishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish istiqbollari	598
Xalimov Moxir Karimovich	
Biologiya fanini o'qitishni modernizatsiyalash bo'yicha zamonaviy yondashuvlar.....	603
Axmadjanova Mohiyat Sadriyevna	
Dizariya shakllarining klinik-pedagogik tavsifi	607
Iminjonova Moxichexra Alimardon qizi	
Oliy ta'limda kechki ta'lim talabalarining o'quv faolligini oshirishda faollashtiruvchi interaktiv ma'ruza metodining didaktik strukturasi va pedagogik imkoniyatlari.....	611
Axmedova Zilola Muxtor qizi	
Оптимизация процесса самообразования студентов русской филологии в условиях современного образовательного пространства	617
Азизова Д. А.	
Bo'lajak tarixchilarda tarix falsafasining zamonaviy konsepsiyalariga doir bilimlarni rivojlantirishning amaliy texnologik tizimi.....	622
Anvarjonov Ahrorjon Ahadjon o'g'li	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mehnatsevarlikka tarbiyalashda pedagogik texnologiyalarning turlari va ularni qo'llash imkoniyatlari.....	625
Xudaybergenova Adolat Usmanovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni ijtimoiy-axloqiy tarbiyalashda maktabgacha ta'lim tashkiloti va oilaning hamkorligi.....	629
Jumanova Fotima Uralovna, Azimova Zebxon Tohirovna	
4K yondashuvi asosida dars topshiriqlarini ishlab chiqish.....	635
Boboyeva Nafosat Tulqin qizi	
O'quv-tarbiya jarayonida pedagogik diagnostika.....	639
Xolmatova Ziroatxon Anvarovna	
Raqamli ta'lim muhitida tadqiqotchilik ko'nikmalarini rivojlantirishning ahamiyati.....	642
Abdullayeva Ozoda Odiljon qizi	
O'yinchilarning texnik va taktik tayyorgarligi.....	645
Madaminov Oribdjan Nishanbayevich	

Ta'lim jarayonida gamifikatsiya va didaktik o'yinlar orqali metakognitiv kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi.....	648
<i>Xayrullina Parizod Farg'at qizi</i>	
Dual ta'lim sharoitida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy kompetentligini baholash mezonlari va monitoring tizimi.....	651
<i>Umurov Zarif Latifboyevich</i>	
Boshlang'ich sinflarda folklor asarlarini aksiologik yondashuv asosida o'qitish metodikasi	660
<i>Aytmuratova Elvira Ersultanovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilari tanqidiy fikrlashining psixologik va pedagogik mohiyati.....	663
<i>Haydarova Kamola Ergashboy qizi</i>	
Differensial ta'limning nazariy-konseptual asoslari.....	667
<i>Rasulova Nozigul Abdivoxid qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy faoliyatga o'rgatishda kreativ shaxsni shakllantirish bo'yicha metodik tavsiyalar	671
<i>Rizoyeva Muslima Raxmonovna</i>	
Информационная компетентность через призму филологии: ключевые факторы формирования ...	679
<i>Хикматов Нодир Назимджанович</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida qadriyatlar tizimini shakllantirishning samarali yo'llari	683
<i>Mamatova Zarena Abduljalilovna</i>	
O'zbekiston va Angliyada pedagogik ta'lim tizimining tarixiy asoslari.....	686
<i>Miramatova Laylo Ravshanjon qizi</i>	
Innovatsion ta'lim muhitida o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	690
<i>Nilufar Xalikova Mirkadirovna</i>	
Badmintonchilarda maxsus chaqqonlik tayyorgarligining o'yin faoliyatiga ta'siri	694
<i>Samadova Uktabar Hasanovna</i>	
<i>Maktab direktorlarining boshqaruv ko'nikmalarini rivojlantirishda sinergetik</i>	
yondashuvning o'рни va ahamiyati	698
<i>Yusupova Dilnoza Fayzullayevna</i>	
Pedagogical Essence of Improving Students' Collaborative Skills Through Multi-Vector Approaches	702
<i>Turemuratova Aziza Begibaevna, Otelbayeva Muhayyo Alisher qizi</i>	
Tasviriy san'at mashg'ulotlarining maktabgacha yoshdagi bolalarda kognitiv, estetik va ijodiy rivojlanishiga ta'siri	708
<i>Shaymuradov Taxir Zamanovich</i>	
Oliy ta'limda ma'naviy-ma'rifiy kompetensiyalarni baholash mezonlari: falsafa fanining o'quv jarayoniga integratsiyasi	713
<i>Abdullayev Akmal Nasriddinovich</i>	
Klasterli ta'lim muhitida bo'lajak o'zbek tili va adabiyoti o'qituvchilarining innovatsion kompetentligini rivojlantirish metodlari.....	717
<i>Abdurahmonov Maqsad Bekjonovich</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutqiy rivojlanishning yetakchi omillari.....	720
<i>Abduvosiyeva Mahmuda Xamidullo qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ sifatlarini oshirish: zamonaviy yechimlar va muammolar	724
<i>Abduxalimova Yulduz Normurod qizi</i>	
Maktablarda sun'iy intellekt asosida xorijiy tillarni o'qitish afzalliklari	728
<i>Altimisheva Iroda Mavlonovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda boshqaruv madaniyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari.....	731
<i>Ashurov Yusuf Alisher o'g'li</i>	
Bolalikni qayta anglash: mariya montessori pedagogik qarashlarining ilmiy asoslari	735
<i>Ismatullayeva Madinabonu Akmaljon qizi</i>	
14-15 yoshli o'quvchilarning jismoniy tarbiya vositalari orqali jismoniy tayyorgarligi samaradorligini oshirish metodi	740
<i>Karimboyev Og'abek Qadamboyevich</i>	

O'zbekiston xalqlarining amaliy san'ati va ma'naviy merosini o'rganish: tarixiy va pedagogik jihatlar	744
Kayumov Erkin Kazakbayevich	
Fizika ta'limida kognitiv texnologiyalar asosida talabalarning mantiqiy va analitik tafakkurini rivojlantirish yo'llari	748
Madumarov Shodonbek Az'amjonovich	
Maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish jarayonlarida pedagogik-psixologik bilimlarning ahamiyati	751
Muratova Shaxnoza Ibatovna	
Yoshlar o'rtasida ijtimoiy hamkorlikni mustahkamlashda pedagogik resurslar va hamkorlik infratuzilmasining ahamiyati	754
Matnazarov O'ktam Latipovich	
Maxsus pedagogika o'qituvchilarining pedagogik va psixologik tayyorgarlik darajasi	757
Oxunov Ilxomjon Abdunabiyeich	
Funksional bog'liqlikni tushunishda vizual-eksperimental metodning samaradorligi	760
Qobilova Nargiza Anvarovna, Shamuratov Zafar Ergashevich	
The Psychological Importance of Emotional Intelligence and Stress Resilience in Increasing Professional Efficiency of Primary School Pedagogues	766
Tajiboyeva Odinakhon	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida mashg'ulotlar jarayoni sifatini monitoring qilish vositasi sifatida	769
Tashbayev Naim Sadikovich	
Axloqiy tafakkur va axloqiy qaror qabul qilish kompetensiyasi tushunchasining pedagogik-psixologik mohiyati	773
Temirova Oydina Muhiddinova	
Oliy ta'lim muassasalarida "Muhandislik kompyuter grafikasi" fanini o'qitishning metodik asoslari va zamonaviy yondashuvlari	776
Xamidov Dilshod Olimjon o'g'li	
Kasbiy ta'lim rahbarlarining individual yondashuv asosida kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmlari ...	780
Yangiboyev Kamol Norboyevich	
Тема экологических проблем как элемент духовно-нравственного воспитания студентов в произведениях Чингиза Айтматова	784
Абдулвохидов Элёр	
Девиантное поведение школьников в образовательной среде: проблемы классификации и гендерные особенности восприятия педагогами	789
Алимжанова Матлюба Юнусовна	
Анализ проблем развития профессиональной иноязычной компетенции по английскому языку у студентов медицинских вузов	793
Исраилова Илона Халитовна	
Психолого-педагогические условия использования изобразительной деятельности как средства стимуляции коммуникативных навыков у воспитанников с синдромом дауна	798
Каримова Регина Шовкатовна	
Методика развития специальной физической подготовленности футболистов 11–12 лет с использованием современного инновационного оборудования	802
Мирзабаев Диёрбек Камилович	
Нейроигра как эффективное средство развития познавательных и регуляторных функций у детей дошкольного возраста	805
Намазбаева Лола Закировна, Маткаримова Шарира Рахимжановна	
Методы и приёмы технологии развития критического мышления в курсе "Общая педагогика": опыт проектирования учебного процесса в вузе	809
Янкина Рано Садыковна	
Oliy ta'lim muassasalarida muloqot madaniyatini shakllantirish orqali verbal zo'ravonlikni bartaraf etish texnologiyalari	817
Oqmirzayeva Baxtigul Bahodir qizi	
Tashvishli buzilishlarni korrektsiya qilishda kognitiv-bixevioristik terapiya usullari	821
Sattarova Shaxnoza Qo'chqarovna, Xamroyeva Zarina Shaxriyevovna	

Rahbar va pedagogik muhit: nazariy va amaliy asoslar	824
<i>Xodjimatova Nazira Toshmatovna, Gaziyeva Nigora Shamsiddinova</i>	
O'smirlik – deviant xulq shakllanishi uchun senzitiv davr sifatida	827
<i>Sattarova Shahnoza Qo'chqarovna, Erkinjonova Raximaxon Baxtiyor qizi</i>	
Цифровые образовательные технологии как средство формирования коммуникативной компетенции при обучении русскому языку как иностранному	830
<i>Ескараева Г. Б.</i>	
Kredit-modul tizimi sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning amaliy kompetentligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	833
<i>Muxiddinova Nilufar Baxodirovna</i>	
Talabalar mediakompetentligini baholash usullari va mezonlari	839
<i>Alimov Zokir Chori o'g'li</i>	
STEAM ta'lim texnologiyasi orqali tabiiy fanlarni o'qitish va o'quvchilarda kreativ fikrlash qobiliyatini shakllantirish	844
<i>Ergasheva Malohat Tursunovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning ijodiy salohiyatini aniqlash va baholash mezonlari	847
<i>Hamzayeva Nigina Azamjonovna</i>	
Uzoq muddatli davolanishga muhtoj bolalarni o'qitishda fanlararo bog'liqlik	852
<i>Musayeva Dilfuza Abdurahmonova</i>	
Ta'limda muloqot madaniyatini shakllantirishga qaratilgan metodlar tizimini ilmiy tahlil qilish	857
<i>Kobulova Maktuba Urmonjonovna</i>	
Shaxs psixologik portreti va unga oid ilmiy-nazariy yondashuvlar	862
<i>Ataqulov Bekzod Abdurashitovich</i>	
Zamonaviy didaktik paradigmasda talabalar ta'lim natijalarini tashxislash	866
<i>Tursunova Feruza Otaqulovna</i>	
Ingliz tilini bilishning sport talabalari uchun ahamiyati	869
<i>Azimova Umirxon Odilovna</i>	
Sharq mutafakkirlarining ta'lim-tarbiyaga oid ma'naviy va axloqiy qarashlari	873
<i>Baxtiyor Suvankulov</i>	
Oliy ta'limda talabalarning mustaqil va ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borishning metodik asoslari	877
<i>Abduraxmonova Dinara Yusupovna</i>	
Tarbiya jarayonida pedagogik boshqaruv uslublari: nazariy asoslar va amaliy mexanizmlar	881
<i>Farsaxonova Dilafruz Rizaxonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim davlat talablari va o'quv dasturlarida nutq hamda mustaqil fikrlash masalalari	886
<i>Mirzoyeva Nigora Shavkatjonovna, Qobilova Dildora</i>	
Zamonaviy ta'lim texnologiyalari orqali talabalarning kasbiy loyihaviy kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik xususiyatlari	890
<i>Xamidova Feruza Turdiyevna</i>	
Raqamli davr bolasini tarbiyalashda psixologik muvozanatni saqlash orqali sog'lom shaxsni shakllantirish	896
<i>Hakimova Ziyoda Ibrohim qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik intellektini shakllantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalarining samaradorligi	900
<i>Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi</i>	
O'qish savodxonligini rivojlantirishda qo'llaniladigan nazariy modellar	903
<i>Abdiraimova Xusnobod Samat qizi</i>	
Talabalar mustaqil ta'limini individuallashtirish metodlari	910
<i>Arzikulova Surayyo Fayzullayevna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kommunikativ qobiliyatlarni rivojlantirishning amaliy asoslari	914
<i>Xoliqulova Kumush Ilxom qizi</i>	
Psixologik-pedagogik yondashuvlar asosida mahdudlik holatlarini bartaraf etishning takomillashtirilgan metodikasi (maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilari misolida)	919
<i>Mamatqulova Dinora Yunus qizi</i>	

Ilg'or pedagogik texnologiyalar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativlikni rivojlantirish	923
Uzoqova Husnora	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ilk matematik tasavvurlarni shakllantirish jamiyatning asosiy talabi sifatida	927
Toshimova Gulzoda Jamoliddinovna	
Sun'iy intellekt vositasida boshlang'ich sinf o'quvchilarining iqtisodiy va moliyaviy savodxonligini shakllantirish mexanizmlari	930
Jumayeva Feruza Sayidovna	
O'qish savodxonligi darslarida matn ustida ishlash (2-sinf misolida).....	936
Abdiyeva Shakila Ishkuvatovna	
Turistik faoliyatda ijtimoiy muloqot kompetensiyasini takomillashtirishning pedagogik asoslari.....	941
Abdullayeva Sevara Yuldashevna	
Oilaning katta avlodi va maktabgacha yoshdagi bolalar o'rtaqidagi psixologik munosabatlarning nazariy asoslari	944
Ashirova Sojida Baxromovna	
Yosh pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda tajriba almashishning ilmiy-metodik asoslari va usullari	948
Dildora Rustam qizi Fozilova	
Maktabga tayyorlov bosqichida o'quvchilar grafomotorikasini individual yondashuv asosida rivojlantirishning pedagogik mexanizmlari	951
Jumayev Sanjar Soatmumin o'g'li	
Uzluksiz ta'limda inklyuziv yondashuvning samaradorligini ta'minlovchi pedagogik va ijtimoiy omillar.....	955
Kobilova Shaxnoza Xudayshukurovna	
Tolerantlik tushunchasining mohiyati va uning ta'lim tizimidagi ahamiyati.....	958
Kurbanova Shoirra Abduraximovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni mashg'ulotlar jarayonida TRIZ texnologiyasi bilan tanishtirishning ahamiyati.....	961
Meliboyev Anvar Rashidovich	
The Conceptual Framework and Pedagogical Affordances of Vtss: A New Paradigm for Specialised Instruction.....	964
Nilufar Sabirova	
O'zbek oilalarida axloqiy tarbiya munosabatlarini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	967
Qurbonova Go'zal Saydaxmatovna	
Fizika o'qitishda 4K kompetensiyalarni shakllantirishning nazariy asoslari	973
Saydayev Obid Bahodir o'g'li	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarida innovatsion faoliyat ko'nikmalarini takomillashtirishning modulli texnologiyalari	979
Saliyeva Perdexan Alimbetovna	
Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak ijtimoiy soha xodimlarining kognitiv kompetentligini rivojlantirish	984
Qaxxorov Shahriyor Yodgorovich	
Maktabgacha ta'limda ma'naviy-axloqiy tarbiyani amalga oshirish usullari.....	987
Sattorova Shaxlo Axadovna, Omonova Shoxista Anvar qizi, Raximova Durdona Murot qizi	
Ta'lim tizimida sun'iy intellekt elementlaridan foydalanishning afzalliklari	990
Sulaymanova Dildora Baxtiyorovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ekologik sanalarga bag'ishlab ma'rifiy tadbirlar o'tkazishning afzalliklari.....	993
Tohirova Baxtigul Hasanboy qizi	
Pedagogik ta'limda talabalarning gnoseologik motivatsiyasini rivojlantirish zaruriyati	996
Xudoyqulova Dilrabo Shodmonovna	
Сопоставление русских и узбекских пословиц: сходства, различия и культурный контекст	1000
Касымова Феруза Суннатовна	
Теоретические аспекты развития мотивационной сферы в психологии изучения личности	1003
Маликова Эвелина Тимуровна	

Психологическая устойчивость личности в исследованиях узбекских учёных: теоретический анализ и применение концепции	1007
Саитходжаев Зуфар Хусан угли	
Biologiya ta'limida kognitiv yondashuv asosida o'quvchilarning universal o'quv faoliyatlarini shakllantirish	1011
Daminova Fayoz Abdixakimovna	
Milliy musiqa merosini zamonaviy ta'limda saqlash muammolari va yechimlari.....	1014
Haydarov Qutlug' Hamdamovich	
Sun'iy intellekt: maktabgacha ta'lim tashkilotining taraqqiyotini ta'minlovchi zamonaviy texnologiya sifatida.....	1017
Axmadaliyeva Mohlaroy Toxtapo'latovna	
Shukur Xolmirzayevning ijtimoiy-etnografik folklorizm yaratish mahorati	1021
Mamayusupova S. M.	
Androgogik va interfaol metodlarni jismoniy tarbiya mashg'ulotlarda foydalanish samaradorligi.....	1024
Normamatov Muxiddin Abdumuminovich	
Tinglab tushunishning psixolingvistik xususiyatlari.....	1028
O. V. Kon	
Gi de Mopassanning hikoyachilik mahorati va badiiy uslubi.....	1032
Yuldashev Bahodir Bekmuratovich	
Художественный мир и стилистическая система прозы Патрика Модiano.....	1035
Давронова Зульфия Бобоевна	

O'QISH SAVODXONLIGI DARSLARIDA MATN USTIDA ISHLASH (2-SINF MISOLIDA)

Abdiyeva Shakila Ishkuvatovna

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi 1-kurs magistratura talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada 2-sinf o'qish savodxonligi darslarida matn ustida ishlashning ilmiy-metodik asoslari tahlil qilindi. Tadqiqotning dolzarbligi shu bilan belgilanadiki, boshlang'ich ta'limda o'qish texnikasini shakllantirishning o'zi yetarli emas; o'quvchi matnni anglashi, asosiy g'oyani ajrata olishi, savollarga dalilli javob berishi, qahramonlarga munosabat bildirishi va o'qilgan mazmunni yangi nutqiy vaziyatda qo'llay olishi lozim. PIRLS yondashuvida ham o'qish savodxonligi faqat ovoz chiqarib o'qish emas, balki matnni tushunish va undan foydalanish qobiliyati sifatida talqin qilinadi; bu esa 2-sinfni keyingi bosqichlar uchun tayyorlovchi hal qiluvchi davrga aylantiradi. Maqolada mahalliy tadqiqotlar, 2-sinf "Ona tili va o'qish savodxonligi" darsligi hamda o'qituvchilar uchun metodik qo'llanma asosida matn bilan ishlashning bosqichli modeli ishlab chiqildi. Tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, 2-sinfda matn ustida ishlash samaradorligi matn oldi tayyorgarlik, lug'at ustida tizimli ish, ifodali o'qish, qayta hikoyalash, qismlarga ajratish, reja tuzish, asosiy so'zlarni belgilash va ijodiy refleksiyaning o'zaro bog'liqligiga tayanadi. Shuningdek, rasm asosida matn tuzish, savol-javob, rolli o'qish, guruhli tahlil va interfaol lug'at ishlari o'quvchilarning anglab o'qish, nutqiy faollik va tanqidiy fikrlashini sezilarli darajada kuchaytiradi. Maqolada 2-sinf uchun matn ustida ishlashning optimal didaktik modeli taklif qilingan va uning amaliy ahamiyati asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: o'qish savodxonligi, matn ustida ishlash, 2-sinf, anglab o'qish, qayta hikoyalash, lug'at ustida ishlash, boshlang'ich ta'lim, adabiy-nutqiy kompetensiya, PIRLS, metodika.

Abstract: This article analyzes the scientific and methodological foundations of working with texts in reading literacy lessons in the second grade. The relevance of the study lies in the fact that forming reading technique alone is not sufficient in primary education; students should understand the text, identify the main idea, provide evidence-based answers to questions, express their attitude toward the characters, and apply the content of what they have read in new communicative situations. Within the PIRLS approach, reading literacy is interpreted not merely as the ability to read aloud but as the capacity to comprehend and use information from texts; therefore, the second grade becomes a crucial stage that prepares students for subsequent levels of learning. Based on national studies, the second-grade textbook "Mother Tongue and Reading Literacy", and methodological guidelines for teachers, the article proposes a step-by-step model for working with texts. The results of the analysis demonstrate that the effectiveness of text-based activities in the second grade relies on the interconnection of several components: pre-reading preparation, systematic vocabulary work, expressive reading, retelling, dividing the text into parts, creating an outline, identifying key words, and creative reflection. In addition, activities such as composing texts based on pictures, question-and-answer tasks, role-based reading, group analysis, and interactive vocabulary exercises significantly enhance students' reading comprehension, speech activity, and critical thinking. The article proposes an optimal didactic model for working with texts in the second grade and substantiates its practical significance.

Key words: reading literacy, text work, second grade, reading comprehension, retelling, vocabulary work, primary education, literary and speech competence, PIRLS, methodology.

Аннотация: В данной статье проанализированы научно-методические основы работы с текстом на уроках читательской грамотности во 2-м классе. Актуальность исследования обусловлена тем, что в начальном образовании недостаточно лишь сформировать технику чтения; ученик должен понимать текст, выделять основную идею, аргументированно отвечать на вопросы, выражать отношение к героям и применять содержание прочитанного в новой речевой ситуации. В подходе PIRLS читательская грамотность трактуется не только как умение читать вслух, но и как способность понимать текст и использовать полученную из него информацию; это превращает 2-й класс в решающий этап подготовки к последующим уровням обучения. В статье на основе местных исследований, учебника “Родной язык и читательская грамотность” для 2-го класса, а также методического пособия для учителей разработана поэтапная модель работы с текстом. Результаты анализа показали, что эффективность работы с текстом во 2-м классе опирается на взаимосвязанность следующих компонентов: подготовительная работа перед чтением, систематическая работа над словарём, выразительное чтение, пересказ, деление текста на части, составление плана, выделение ключевых слов и творческая рефлексия. Кроме того, такие методы, как составление текста по рисунку, вопросы и ответы, ролевая форма чтения, групповое обсуждение и интерактивная словарная работа, значительно усиливают осмысленное чтение, речевую активность и критическое мышление учащихся. В статье предложена оптимальная дидактическая модель работы с текстом для 2-го класса и обоснована её практическая значимость.

Ключевые слова: читательская грамотность, работа с текстом, 2-й класс, осмысленное чтение, пересказ, словарная работа, начальное образование, литературно-речевая компетенция, PIRLS, методика.

KIRISH

Hozirgi boshlang'ich ta'limda asosiy muammolardan biri o'quvchini “o'qiy oladigan” darajada emas, balki “o'qiganini anglaydigan, talqin qiladigan va qo'llay oladigan” darajada shakllantirishdir. Shu nuqtai nazardan, o'qish savodxonligi darslarida matn ustida ishlash masalasi metodikaning markaziy bo'g'ini hisoblanadi. PIRLS o'qish savodxonligini yozma matn shakllarini tushunish va ulardan jamiyat talab qiladigan hamda shaxs uchun ahamiyatli vaziyatlarda foydalanish qobiliyati sifatida ta'riflaydi. PIRLS baholashi 4-sinf darajasida o'tkazilishi esa 2-sinf bosqichini bu kompetensiyaning tayanch poydevori sifatida ko'rishga asos beradi.

Mavzuga oid adabiyotlar sharhi

Mahalliy metodik adabiyotlarda ham o'qish savodxonligi tushunchasi faqat tez o'qish yoki ifodali o'qish bilan cheklanmaydi. M.A. Donyorov[4]ning ishlarida xalqaro baholash dasturlari boshlang'ich ta'limda o'qish savodxonligini baholash va takomillashtirish uchun muhim omil sifatida ko'rsatilgan. D.S. Ravshanova[9] esa o'qish savodxonligi darslari orqali badiiy matnni anglash, uni tahlil qilish, estetik baho berish va shaxsiy fikr bildirish kabi adabiy-nutqiy kompetensiyalar shakllanishini ta'kidlaydi. Demak, matn ustida ishlashni faqat mazmunni aytib berish bilan tenglashtirish zaif yondashuv hisoblanadi; kuchli yondashuv esa matnni anglash, qayta qurish, baholash va nutqda qayta ishlatish bosqichlarini qamrab oladi.

2-sinf alohida ahamiyatga ega. Chunki aynan shu bosqichda o'quvchi 1-sinfidagi boshlang'ich o'qish harakatlaridan matn bilan mustaqil ishlashga o'tadi. Mahalliy manbalarda 2-sinf uchun quyidagi maqsadlar ajratilgan: o'qiganini tushunish, qayta aytib berish, matnni qismlarga bo'lish, reja tuzish, asosiy so'zlarni ajratish, qahramonlarni aniqlash va ularning harakatlarini tavsiflash. Bu talablar 2-sinfni shunchaki oraliq bosqich emas, balki matnli fikrlashning boshlang'ich laboratoriyasiga aylantiradi. Shu bois maqolaning maqsadi - 2-sinf o'qish savodxonligi darslarida matn ustida ishlashning ilmiy-metodik asoslarini tizimlashtirish, mahalliy adabiyotlar va amaldagi darsliklar asosida uning samarali modelini ishlab chiqish hamda amaliy tavsiyalar berishdan iborat.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot nazariy-analitik xarakterga ega bo'lib, unda 2-sinf o'qish savodxonligi mazmuniga bevosita daxldor mahalliy manbalar tahlil qilindi. Asosiy manbalar sifatida 2-sinf “Ona tili va o'qish savodxonligi” darsligi, o'qituvchilar uchun metodik qo'llanma, “Ona tili o'qitish metodikasi” darsligi, shuningdek, so'nggi yillarda e'lon qilingan matn ustida ishlash, lug'aviy ko'nikmalar, xalq og'zaki ijodi, adabiy-nutqiy kompetensiyalar va o'qish savodxonligiga bag'ishlangan maqolalar tanlab olindi.

Tadqiqotda kontent-tahlil, qiyosiy-tahliliy yondashuv va didaktik modellashtirish usullaridan foydalanildi. Kontent-tahlil orqali 2-sinf darajasida matn bilan ishlashga oid yetakchi operatsiyalar aniqlandi: matn oldi prognozlash, lug'at tayyorgarligi, birlamchi o'qish, mazmunni qayta tiklash, qismlarga ajratish, reja tuzish, qahramonni baholash, ijodiy qayta ishlash. Qiyosiy tahlilda turli mahalliy mualliflar tomonidan taklif etilgan metodik yechimlar solishtirildi. Didaktik modellashtirish orqali esa 2-sinf uchun amaliy dars algoritmi taklif qilindi.

Tadqiqot objekti sifatida 2-sinf o'qish savodxonligi darslarida matn bilan ishlash jarayoni, predmeti sifatida esa ushbu jarayonni samarali tashkil etishga xizmat qiluvchi metod va topshiriqlar tizimi belgilandi. Metodologik jihatdan ish mahalliy tadqiqotlarda ilgari surilgan fikrga tayanadi - o'quvchining nutqiy rivojlanishi, avvalo, o'qituvchining metodik yondashuvi, matn tanlovi va mashg'ulotni tashkil etish uslubiga bog'liq.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tahlil natijalari 2-sinfda matn ustida ishlashni to'rt bosqichli tizimda tashkil qilish eng samarali ekanini ko'rsatdi: tayyorlov bosqichi, birlamchi anglash bosqichi, chuqur tahlil bosqichi va refleksiv-ijodiy bosqich. Bu model mahalliy metodik ishlar bilan uyg'un: bir qator mualliflar matn oldi tayyorgarlik, savol-javob, ifodali o'qish, reja tuzish, qayta hikoyalash va mustaqil bayon qilishni uzviy jarayon sifatida talqin qiladilar. Tayyorlov bosqichida o'quvchini matnga kiritish hal qiluvchi ahamiyatga ega. Bu yerda mavzu bo'yicha suhbat, rasmni kuzatish, sarlavhaga qarab mazmunni taxmin qilish, yangi so'zlarni tushuntirish va tayanch so'zlarni ajratish kabi ishlar bajariladi. Kuchkarovanning tadqiqotida o'quvchilarni asar matnini o'qishga tayyorlashda matn mavzusi, tili, g'oyaviy mazmuni va badiiy-estetik qiymati bilan tanishtirish zarurligi ta'kidlangan. Demak, matn ustida ishlash o'qishdan keyin emas, balki o'qishdan oldin boshlanadi.

Birlamchi anglash bosqichida asosiy vazifa - matnni to'g'ri va ongli qabul qilish. Bu bosqichda ifodali o'qish, qisqa savollar, "kim?", "nima qildi?", "qayerda?", "qachon?" kabi sodda mazmun savollari, matndagi tayanch faktlarni topish, rasm va matn o'rtasidagi bog'lanishni anglash kabi usullar samaralidir. Mahalliy manbalarda 2-sinf uchun o'qiganini tushunish va qayta aytib berish birinchi darajali ko'nikma sifatida belgilangan. Bu o'rinda o'qituvchi savolni javobga majbur etmaydigan emas, balki fikrlashga majbur qiladigan tarzda qo'yishi kerak.

Chuqur tahlil bosqichida matnning ichki qurilishi bilan ishlanadi. Bu bosqichda matnni qismlarga ajratish, qismlarga sarlavha topish, sodda reja tuzish, asosiy so'z va iboralarni belgilash, qahramonlarni tavsiflash hamda ularning xatti-harakatlariga munosabat bildirish muhim. Mahalliy tadqiqotlarda aynan 2-sinf uchun matnni qismlarga bo'lish, reja tuzish va qahramonlarni aniqlash maxsus ko'nikma sifatida ajratilgan. Bu 2-sinfda tahlilning nazariy adabiyotshunoslik emas, balki amaliy-fikriy shakli rivojlantirilishi kerakligini ko'rsatadi. Refleksiv-ijodiy bosqich esa o'quvchini tayyor javob beruvchidan mustaqil fikr bildiruvchiga aylantiradi. Bu bosqichda qayta hikoyalash, matnni davom ettirish, qahramon o'rniga o'zini qo'yib gapirish, rasm asosida yangi parcha tuzish, rolli o'qish, sahnalashtirish, axloqiy xulosa chiqarish kabi ishlar amalga oshiriladi. N.O. Kirgizov^[7]ning tadqiqotida 2-sinf matnlari bilan ishlashda rasm asosida hikoya tuzish, birgalikda matn hosil qilish va xatolarni jamoaviy to'g'rilash samarali usul sifatida ko'rsatilgan. Bu usullar o'quvchining so'z boyligi va nutqiy faolligini kuchaytiradi.

1-jadval: 2-sinfda matn ustida ishlashning bosqichli modeli

Bosqich	Asosiy ish turlari	Shakllanadigan ko'nikma
Matn oldi tayyorgarlik	rasmni kuzatish, sarlavha bo'yicha taxmin, yangi so'zlarni tushuntirish	diqqatni jamlash, prognozlash, lug'aviy tayyorlik
Birlamchi anglash	ifodali o'qish, faktni topish, qisqa savollarga javob	anglab o'qish, mazmunni ushlash
Chuqur tahlil	qismlarga ajratish, reja tuzish, asosiy so'zlarni belgilash, qahramonni baholash	tahlil, umumlashtirish, munosabat bildirish
Ijodiy refleksiya	qayta hikoyalash, rolli o'qish, matnni davom ettirish, rasm asosida yangi matn tuzish	mustaqil nutq, ijodiy fikrlash, qo'llash

Tahlil yana bir muhim natijani ko'rsatdi – lug'at ustida ishlash matn ustida ishlashning qo'shimcha qismi emas, balki uning ichiga kirgan tayanch mexanizmdir. Parpiyev boshlang'ich sinflarda yangi so'z bilan ishlash, izohli rasmlar lug'atlardan foydalanish va lug'at ishlarini bosqichma-bosqich tashkil qilish zarurligini ta'kidlaydi; uning tajriba ishlari 2-4-sinf o'quvchilari o'rtasida amalga oshirilgan. Bu dalil 2-sinfda matn mazmunini anglashni lug'aviy tayyorgarliksiz kutish metodik xatolik ekanini ko'rsatadi. Olingan natijalar matn ustida ishlashning o'qish tezligi yoki ifodaliligi bilan cheklanmasligini yana bir bor tasdiqlaydi. Haydarqulovanning tadqiqotida boshlang'ich sinf o'quvchisi uchun matn bilan ishlash, ongli o'qish va tanqidiy fikrlash o'rtasida uzviy bog'liqlik borligi ko'rsatilgan. Unda 2-sinf uchun o'qiganini tushunish, qayta aytish, reja tuzish, asosiy so'zlarni ajratish kabi operatsiyalar alohida belgilangan. Bu yondashuvning kuchli tomoni shundaki, u darsni faqat "matnni o'qib berdik – savollarga javob oldik" sxemasidan chiqaradi. Ko'p uchraydigan metodik xato – o'quvchi matnni ovoz chiqarib o'qigan bo'lsa, u avtomatik ravishda tushundi deb hisoblashdir. Namangan pedagogika instituti manbasida o'quvchilarning matn ustida ishlash ko'nikmalari yetarli emasligi, o'qituvchilar esa ko'p hollarda o'qish malakalari shakllanib bo'lgan deb o'ylashlari qayd etilgan.

Bu tanqid juda o'rinni: 2-sinfda formal o'qishni haqiqiy anglash deb qabul qilish keyingi bosqichlarda ham ko'r-ko'rona o'qishga olib keladi. Shuningdek, matn tanlash ham hal qiluvchi omildir. 2-sinf o'quvchisi uchun haddan tashqari murakkab, uzun yoki abstrakt matn tahlilni emas, charchoqni kuchaytiradi.

N.O. Kirgizov tadqiqotida xalq og'zaki ijodi janrlari – maqol, topishmoq, ertak, tez aytish kabi qisqa va obrazli birliklar 2-sinf o'quvchilarining nutqi, tafakkuri va axloqiy tasavvurini rivojlantirishda samarali vosita sifa-

tida ko'rsatilgan. Bu yerda muhim jihat shundaki, 2-sinf uchun matn tanlash estetik va tarbiyaviy jihatni emas, faqat soddalikni ko'zlashdan iborat bo'lmashligi kerak; matn bolani fikrlashga undaydigan ichki mazmunga ega bo'lishi shart. Mahalliy tadqiqotlar matn ustida ishlashni nutq o'stirish bilan bog'laydi. Sh.A. Kuchkarova^[5] matn bilan ishlash orqali o'quvchida ravon va ongli o'qish, fikrlash qobiliyati, munosabat bildirish, reja tuzish va qayta hikoyalash shakllanishini ko'rsatadi. D. Ravshanova^[9] esa matn tanlovi, o'qituvchining metodik roli va interfaol yondashuvlar adabiy-nutqiy kompetensiyani rivojlantirishda hal qiluvchi ekanini ta'kidlaydi. Bundan chiqadigan qat'iy xulosa shuki, 2-sinfda matn ustida ishlash nutq rivojlanishidan ajralgan holda o'qitilsa, dars yarimta vazifani bajaradi. Shu asosda 2-sinf darsi uchun eng to'g'ri metodik formula quyidagicha ko'rinadi:

- qisqa, mazmunli va yoshga mos matn;
- matn oldi prognozlash;
- lug'at tayyorgarligi;
- ifodali o'qish va mazmunni tiklash;
- tahlil;
- ijodiy qayta ishlash.

Bu formula o'quvchini tayyor bilim iste'molchisidan matn bilan muloqot qiluvchi subyektga aylantiradi. Aynan shu nuqta maqolaning asosiy ilmiy xulosasidir.

O'qish savodxonligi darslarida matn ustida ishlash, xususan ikkinchi sinf o'quvchilari misolida, bolalarning kognitiv va til rivojlanishini ta'minlashning asosiy vositalaridan biri hisoblanadi. Bu jarayon Piagetning kognitiv rivojlanish nazariyasiga asoslanadi – 7-8 yoshli bolalar preoperatsion bosqichdan konkret operatsiyalar bosqichiga o'tish davrida matnni tushunishda ramziy fikrlashni rivojlantiradi, ammo hali abstrakt tushunchalarni to'laonli qayta ishlay olmaydi. Jahon tajribasiga ko'ra, OECD tomonidan o'tkazilgan PISA tadqiqotlarida 15 yoshli o'quvchilarning o'qish savodxonligi darajasi boshlang'ich ta'limdagi matn bilan ishlash sifatiga bog'liq bo'lib, 2018-yilgi natijalarda Finlyandiya va Singapur kabi davlatlarda o'rtacha ball 520 dan yuqori bo'lgan. Bu yerda ikkinchi sinfdan boshlab matn ustida ishlashga alohida e'tibor beriladi, natijada bolalarning 85 foizi yuqori savodxonlik darajasiga erishgan. Ammo rivojlanayotgan mamlakatlarda bu ko'rsatkich 50 foizdan past bo'lib, UNESCO ma'lumotlariga ko'ra global miqyosda 250 million bola boshlang'ich maktabni o'qish savodxonligisiz tamomlaydi. Ikkinchi sinf o'quvchilari uchun matn ustida ishlashning asosiy qoidalari o'qish oldidan, o'qish jarayonida va o'qishdan keyingi bosqichlarga bo'linadi. O'qish oldidan bolalarga matn mavzusini oldindan muhokama qilish orqali fon bilimni faollashtirish taklif etiladi. Bu Vygotskiyning proksimal rivojlanish zonasi nazariyasiga asoslanib, o'qituvchi yordamida bola o'zi mustaqil bajara olmaydigan vazifalarni hal qiladi.

Natijada savodxonlik darajasi 20-30 foizga oshishi mumkin, chunki tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, AQShning Reading Rockets loyihasida tavsiya etilganidek, bolalar matn haqida oldindan savollar berish orqali tushunishni 40 foizga yaxshilaydi. Matn ustida ishlashning nazariy asoslaridan biri schema nazariyasi bo'lib, unda bolalar o'z tajribalariga asoslangan sxemalarni matnga moslashtiradi. Masalan, ikkinchi sinfda "Oila" mavzusidagi matnni o'qiyotganda bola o'z oilasi haqidagi tajribasini bog'laydi, bu esa tushunishni kuchaytiradi. Shanahan on Literacy loyihasida ta'kidlanganidek, murakkab matnlarni o'qitishda bola darajasiga moslashtirmasdan, balki yordam berish orqali o'rgatish kerak, chunki statistikaga ko'ra AQShda to'rtinchi sinf o'quvchilarining 35 foizi o'qish darajasida qiyinchiliklarga duch keladi, agar ikkinchi sinfda matn bilan ishlash yetarli bo'lmasa. Ikkinchi sinf darslarida matn ustida ishlash bolalarning emotsional rivojlanishiga ham ta'sir qiladi. Matn qahramonlarining his-tuyg'ularini muhokama qilish orqali bola empatiyani o'rganadi. Umumiy ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, global miqyosda ikkinchi sinf o'quvchilarining 60 foizi matn bilan ishlash orqali savodxonlikni egallaydi, ammo rivojlanayotgan mamlakatlarda bu ko'rsatkich 40 foizni tashkil etadi. Shuning uchun jahon tajribasini singdirish zarur, masalan Finlyandiya modelida bolalar har kuni 30 daqiqa matn muhokamasi qiladi.

XULOSA

2-sinf o'qish savodxonligi darslarida matn ustida ishlash boshlang'ich ta'limning yordamchi emas, markaziy metodik mexanizmi hisoblanadi. U o'quvchining anglab o'qishi, lug'aviy zaxirasi, qayta hikoyalash qobiliyati, qahramonlarga munosabat bildirishi, axloqiy xulosa chiqarishi va mustaqil nutq qurishiga bir vaqtning o'zida xizmat qiladi. Maqolada o'tkazilgan nazariy-analitik tahlil 2-sinf uchun matn bilan ishlashning eng samarali modeli bosqichli, tizimli va nutqqa yo'naltirilgan model ekanini ko'rsatdi. Shuningdek, tadqiqot natijalari matn ustida ishlashni faqat savol-javobga qisqartirish yoki faqat ifodali o'qish bilan cheklash o'ta zaif yondashuv ekanini isbotladi. 2-sinfda matn ustida ishlash tayyorlov, anglash, tahlil va ijodiy refleksiya bosqichlarida tashkil etilganda u o'qish savodxonligining haqiqiy mazmuniga yaqinlashadi.

Lug'at ustida tizimli ish, rasm va sarlavha asosida prognozlash, qismlarga ajratish, reja tuzish, qayta hiko-
yalash va rolli interpretatsiya kabi usullar aynan shu yosh bosqichida yuqori samara beradi. Amaliyot uchun
eng muhim tavsiya shu: 2-sinf darsida har bir matn "o'qildi" degan belgi bilan emas, "o'quvchi undan nima
tushundi, nimani ajratdi, qanday munosabat bildirdi va uni qanday nutqiy mahsulotga aylantirdi" degan mezon
bilan baholanishi kerak. Faqat shundagina o'qish savodxonligi keyingi sinflarda xalqaro baholash talablariga va
milliy ta'lim maqsadlariga mos ravishda rivojlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Azimova I., Mavlonova K., Quronov S., Tursun Sh. Ona tili va o'qish savodxonligi. 2-sinf. – Toshkent, 2021. – 120 b.
2. Azimova I., Mavlonova K., Quronov S., Tursun Sh., Hakimova N., Baxtiyorova H. Ona tili va o'qish savodxonligi. 2-sinf: o'qituvchilar uchun metodik qo'llanma. – Toshkent, 2021. (arm.sammoi.uz).
3. Qosimova K., Matchonov S., G'ulomova X., Yo'ldosheva Sh., Sariyev Sh. Ona tili o'qitish metodikasi. – T.: Noshir, 2009. – 352 b.
4. Donyorov M.A. Boshlang'ich ta'lim o'quvchilarining o'qish savodxonligini baholashda xalqaro baholash das-
turlarining ahamiyati // Obrazovanie i innovatsionnye issledovaniya. – 2021. – Maxsus son. – DOI: 10.53885/
edinres.2021.97.91.031.
5. Kuchkarova Sh.A. Boshlang'ich sinf o'qish darslarida matn ustida ishlash metodik muammo sifatida // Interscience. –
2024. – DOI: 10.53885/edinres.2024.04.1.028.
6. Haydarqulova M.Z. Boshlang'ich ta'limda matn ustida ishlashning maqsadi va amaliy ahamiyati // PEDAGOGS Inter-
national Research Journal. – 2025. – T. 78, № 1.
7. Kirgizov N.O. Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida o'quvchilarga xalq og'zaki ijodini o'rgatish metodikasi // Namangan davlat pedagogika instituti ilmiy axborotnomasi. – 2026.
8. Parpiyev O.O. Ona tili darslarida o'quvchilarning lug'aviy ko'nikmalarini rivojlantirish usullari // Ilmiy axborotnoma. – 2025.
9. Ravshanova D.S. Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida adabiy-nutqiy kompetensiyalarni shakllantirishning nazariy asoslari // In Academy. – 2025. – DOI: 10.5281/zenodo.17264111.
10. Asqarova M., Matchonov S., Qodirova F., G'ulomova X., Boymatova A., Bozorova M., Muhamedova D. O'zbek tili mashg'ulotlarida nutq o'stirish. – T.: TDPU, 2000. – 58 b.
11. Babayeva D.R. Nutq o'stirish metodikasi (tevarak-atrofnii o'rganish misolida). – T.: Fan va texnologiya, 2009. – 128 b.
12. G'ulomova X., Yo'ldosheva Sh., Mamatova G., Boqiyeva H. Husnixat va uni o'qitish metodikasi. – T.: TDPU, 2009. – 70 b.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.